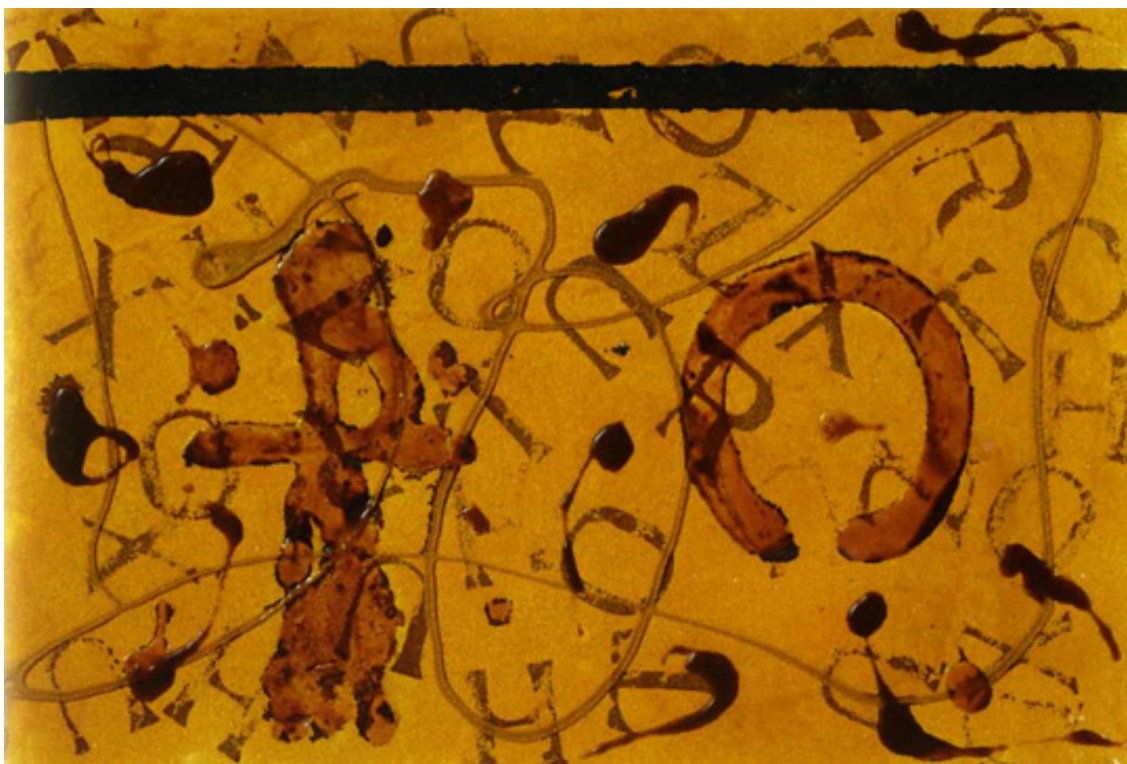

Consell Editorial de Tornaveu – Gener de 2013

"Ja n'hi ha prou, Sepharad!". El Parlament català es pronuncia coincidint amb el Centenari de Salvador Espriu.

Publicat originalment a la revista *Tornaveu* el 28 de gener de 2013
<http://www.tornaveu.cat/edicio-72/editorial/9518/any-espriu>

"La pell de brau", Joan-Pere Viladecans.

El mateix dia que el Parlament de Catalunya validava àmpliament una declaració de sobirania que es considera una peça fonamental de la reivindicació del dret de decidir, el Palau de la Música Catalana acollia l'acte inaugural de l'Any Salvador Espriu, en commemoració del centenari del seu naixement. El qui és considerat poeta nacional reposa des del 1985 al *cementiri de Sinera*, que immortalitzà amb una de les seves obres més reconegudes. La coincidència de l'acord parlamentari i el primer acte d'homenatge, dins d'una extensa i merescuda programació, és senzillament anecdòtica, però cal ressaltar-la, atès que, en si mateixa, constitueix una poderosa temptació i *de vegades és necessari i forçós* -com iniciava Espriu un dels seus poemes més rellevants- no defugir la temptació d'utilitzar l'anècdota que il·lustra ambdós actes coincidents.

Vuitanta-cinc dels 135 diputats al Parlament de Catalunya van acordar iniciar un procés per a fer efectiu l'exercici del dret de decidir el futur polític col·lectiu, al·ludint raons de legitimitat democràtica i caràcter de subjecte polític i jurídic sobirà. Quan va morir Salvador Espriu, el 1985, deu anys després que l'autarca que li havia fet escriure *de vegades és necessari i forçós | que un home mori per un poble, | però mai no ha de morir tot un poble | per un home sol*, era impensable que el nostre parlament -en el si d'un suposat Estat de les Autonomies- arribés a plantejar un procés d'alliberament nacional, malgrat que el poeta de Sinera advoca pel diàleg i la negociació amb Sepharad, les institucions europees i el conjunt de la comunitat internacional. Espriu, previsor, a *La pell de brau*, s'havia dirigit a Ibèria demanant una actitud dialogant:

[...] recorda sempre això, Sepharad.
Fes que siguin segurs els ponts del diàleg
i mira de comprendre i estimar
les raons i les parles diverses dels teus fills.
Que la pluja caigui a poc a poc en els sembrats
i l'aire passi com una estesa mà
suau i molt benigne damunt els amples camps.

En el fons, el poeta dictava una fórmula per a evitar que s'esquincés la pell de brau. El clam de la seva poesia no cridava a l'adéu, sinó a la unitat que encara considerava possible si s'establien ponts de diàleg. En el moment que Espriu ens va deixar -només físicament, perquè el seu pensament ens ha quedat per sempre-, ja s'havia produït una certa involució arran d'un cop de força -el *tejerazo*- aparentment frustrat, però existia l'esperança, en gaudir d'una certa democràcia, que els ponts de diàleg s'establissin i els pobles de *Sepharad visquin eternament / en l'ordre i en la pau, en el treball / en la difícil i merescuda / llibertat*. Com sempre, el poeta feia la síntesi de l'anhel col·lectiu, perquè l'ordre social es consolidés des del respecte, la cultura i la idiosincràsia de les diferents comunitats de Sepharad.

No ha estat així, com era previsible, atès que els poetes només poden influir des del seu afany per la utopia; generalment no assumeixen el lideratge imprescindible per a portar les idees a bon port. Els líders -siguin demòcrates o no- fonamenten l'acció en les voluntats majoritàries i, a la pell de brau, Catalunya i la resta dels Països Catalans som en minoria. Aquesta realitat està jurídicament recollida a la Constitució aprovada en democràcia, sota la pressió dels poders fàctics, l'amenaça dels sabres que es mantenien ben alts i la voluntat de convivència d'una Transició que fou tolerant. És per això que els unionistes parlen d'una consulta a nivell de l'estat, oblidant que la llibertat, si no es pren, mai no te la donen.

La Declaració de Sobirania atribueix al Parlament de Catalunya i al Govern un paper principal en el procés, tot cridant a la participació del món local i el màxim de forces polítiques, agents econòmics i socials i -atenció, perquè la cita constitueix un precedent de gran calat per al teixit associatiu- les entitats culturals i cíviques del nostre país, abans d'encoratjar-nos a tots els ciutadans a ser actius i protagonistes del procés cap a l'exercici del dret de decidir.

Quan el 1960 Espriu publica *La pell de brau*, on es volcà intel·lectualment per a tractar a la seva manera la situació de Catalunya sota la dictadura, el sorprèn una popularitat que l'ha convertit en un símbol de les reivindicacions nacionals. Home de cultura, rep el suport de l'activisme cultural: Raimon li posa música als poemes, Ricard Salvat li porta la dramaturgia als escenaris, Joan-Pere Viladecans li il·lustra els llibres... El teixit associatiu se'l fa seu i, entre tots, el converteixen en el poeta del poble; un poble que no té un Estat i, per tant, no li pot projectar l'obra cap a la consecució del Premi Nobel de literatura. Tots plegats ens hem d'accontentar amb el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes i, a partir d'aquest, fer-li tots els reconeixements possibles en l'espai concret de la nostra cantonada de la pell de brau.

En un moment que han estat els factors econòmics i socials els que han portat una multitud al carrer per a exigir un Estat propi, el centenari de Salvador Espriu arriba precisament per a demostrar-nos que també la cultura necessita ser cultura d'Estat, com ho necessiten molts més àmbits d'una societat que, des de la pròpia essència, mira ambiciosa l'univers. Tot ens fa pensar que la coincidència de la declaració de sobirania aprovada pel Parlament de Catalunya i l'acte inaugural de l'Any Espriu no ha de ser necessàriament i forçosament producte de la casualitat. Com el nostre poeta nacional va deixar escrit, *els homes no poden ser si no són lliures*. Qui sap si -d'haver arribat aquest moment- hi afegiria: «Ja n'hi ha prou, Sepharad!»